

Ислом Нури

1966 марта күрилган

Муаллиф: Абдулмалик ал-Қосим

Мутаржим: Ислом Нури

Роббимиз Аллоҳ таолога ҳамду санолар айтиб, Пайғамбаримиз Расулуллоҳга Аллоҳнинг салавоту саломлари бўлишини сўраймиз.

Аммо баъд:

Шак-шубҳасиз, насиҳатлашиш ва одамларни яхши, эзгу амалларга йўллаш ва биродарлар бир-бирлари билан ҳақ йўлда событқадам бўлишга ва шу ҳақ йўлда етадиган қийинчилик, мусибатларга сабр қилишга бир-бирларини чақириб туришлари ва ноҳақ-ботил йўллардан, Аллоҳ таолони ғазабини келтирадиган ва У Зотнинг раҳматидан узоқлаштирадиган ёмон амаллардан огоҳ қилиб, қайтариб туриш энг афзал ибодатлардан ва энг катта масъулияtlардан биридир.

“Амру маъруф ва нахий мункар” (яхши амалга буюриш ва ёмон амалдан қайтариш)нинг Исломдаги мартабаси жуда ҳам олийдир, ҳатто баъзи уламолар бу ибодатни “Исломнинг олтинчи рукни”-деб эътибор қилганлар.

Аллоҳ таоло қуйидаги ояты каримада бу амални Иймондан олдин зикр қилған:

Маъноси: «(Эй уммати Муҳаммад), одамлар учун чиқарилган энг яхши миллат бўлдингиз. Зеро сиз яхши амалларга буюрасиз, ёмон амаллардан қайтарасиз ва Аллоҳга иймон келтирасиз...».

Тавба сурасининг 71-оятида эса, Намозни қоим қилишдан ва Закотни адо этишдан олдин зикр қилган:

Маъноси: «Мўмин ва мўминалар бир-бирларига дўстдирлар. Улар яхшиликка буюрадилар, ёмонликдан тўхтатадилар (қайтарадилар), намозни тўкис адо қиласадилар, закотни (ҳақдорларга) ато этадилар, Аллоҳ ва Унинг Расулига итоат қиласадилар. Ана ўшаларга Аллоҳ раҳм қиласади. Албатта Аллоҳ Азиз ва Ҳаким (ҳикматли)дир».

Мана шу тақдимда: (яъни бошқа фарз амаллардан олдин зикр қилишда) бу фарз амалнинг Исломдаги ўрни улуғ экани ва унинг шахслар, жамиятлар ва халқларнинг ҳаётидаги аҳамияти тушунтирилмоқда. Қачонки уммат бу фарз ибодатни тўла бажарса, албатта уммат тузалади, яхшилик ва баракот кўпайиб, ёмонлик йўқолиб, мункар амаллар (яъни гуноҳ-маъсиятлар) камаяди. Аммо вазифани тарк этса, алабатта умматнинг устига ёмон оқибатлар ва катта офатлар келади. Уммат парчаланиб, қалблар қотиб ёки ўлиб кетади, турли разилликлар тарқалади, ботил қулоч ёзиб, мункар ёйилади.

“Амру маъруф ва наҳий мункар”нинг фазилатлари

Бу ибодатнинг фазилатлари жуда ҳам кўпdir, қуйидаги сатрларда ана шу фазилатлардан баъзиларини зикр қилиб ўтамиш:

1) Бу ибодат Аллоҳнинг элчилари бўлмиш Пайғамбарларнинг энг биринчи вазифаларидир. Аллоҳ таоло айтади:

{ 〔 〕 〔 〕 〔 〕 〔 〕 〔 〕 〔 〕 〔 〕 〔 〕 〔 〕 〔 〕 〔 〕 〔 〕 〔 〕 〔 〕 〔 〕 〔 〕 }
 36: { 〔 〕 〔 〕 〔 〕 〔 〕 〔 〕 〔 〕 〔 〕 〔 〕 〔 〕 〔 〕 〔 〕 〔 〕 〔 〕 〔 〕 〔 〕 〔 〕 }.

Маъноси: «**Аниқки, Биз ҳар бир умматга: «Аллоҳга ибодат қилинглар ва “Тоғут”дан^[1] йирок бўлинглар**» (-деган ваҳий билан) **Пайғамбар юборганимиз**». (Наҳл: 36)

2) Бу ибодат мўминларнинг сифатларидандир. Аллоҳ таоло айтади:

Маъноси: «(Улар — тавба қилувчилар Аллоҳнинг Ўзигагина) ибодат қилувчилар, шукр қилувчилар, рўза тутувчилар, рукуъ-сажда қилувчилар, яхшиликка буюрувчилар, ёмонликдан тўхтатувчилар ва Аллоҳ белгилаб қўйган қонун-қоидаларга доимий риоя қилувчи (мўминлар)дир. (Эй Мухаммад), бу мўминларга жаннат хушбарини етказинг!» (Тавба: 112).

Демак Мўминлар ёмонлик ва фасод аҳлининг аксиidlар, чунки аҳли фасод хақида Аллоҳ таоло айтадики:

Ислом Нури

{Ҳамма ишондай сурʼатни таъсирлаштиришга таъсирлаштиришга
такъимланадиганни таъсирлаштиришга таъсирлаштиришга
такъимланадиганни таъсирлаштиришга таъсирлаштиришга
67:Ҳамма} {Ҳамма ишондай сурʼатни таъсирлаштиришга таъсирлаштиришга}

Маъноси: «**Мунофиқ эркаклар ва мунофиқ аёллар бир-бирларидандирлар** (яъни, кофирликда бир-бирларига ўхшайдилар). Улар ёмонликка буюрадилар, яхшиликтан тўхтатадилар ва (Аллоҳ йўлида инфоқ-эҳсон қилишдан) қўлларини (ўзларини) тиядилар. Улар Аллоҳни унудишишгач, Аллоҳ ҳам уларни унудди. Албатта, мунофиқлар хақиқий фосиқ-итоатсиздирлар.» (Тавба: 67).

3) Бу ибодат солиҳ бандаларнинг хислатларидандир. Аллоҳ таоло айтади:

{ Ҳамма ишондай сурʼатни таъсирлаштиришга таъсирлаштиришга
* Ҳамма ишондай сурʼатни таъсирлаштиришга таъсирлаштиришга
такъимланадиганни таъсирлаштиришга таъсирлаштиришга
такъимланадиганни таъсирлаштиришга таъсирлаштиришга
114-113:Ҳамма} {Ҳамма ишондай сурʼатни таъсирлаштиришга таъсирлаштиришга}

Маъноси: «(Аҳли китобнинг ҳаммаси ҳам) баробар эмас. Аҳли китоб орасида сажда қилган ҳолларида тунлари Оллоҳнинг оятларини тиловат қиласиган тўғри йўлдаги кишилар ҳам бор. (Ўша зотлар) Оллоҳга ва охират кунига иймон келтирадилар, яхши амалларга буюриб, ёмон амаллардан қайтарадилар ва яхшилик қилишга шошиладилар. Ана ўшалар солиҳ бандалардандирлар.» (Оли Имрон: 113,114)

4) Бу Умматнинг (уммати Мұҳаммаднинг) яхшилик сабабларидан бири амри маъруф ва нахий мункардир. Аллоҳ таоло айтади:

**Маъноси: «(Эй уммати Мұхаммад), одамлар учун чиқарилған
миллатларнинг энг яхшиси бўлдингиз. Зеро сиз яхши
амалларга буюрасиз, ёмон амаллардан қайтарасиз ва Оллоҳга
иймон келтирасиз....». (Оли Имрон: 110)**

5) Бу ибодатни қоим қилиш ер юзида тамкин (ғалаба) бўлишига ва Аллоҳнинг нусрати келишига сабабдир. Аллоҳ таоло айтади:

Маъноси: «Албатта Аллоҳ Ўзига (яъни динига) ёрдам берадиган зотларни ғолиб қилур. Шубҳасиз Аллоҳ кучли, қудратлидир. Уларни (яъни мусулмонларни) агар Биз ер юзига ғолиб қилсак - улар намозни тўқис адо этадилар, закотни (ҳақдорларга) ато этадилар, яхшиликка буюрадилар, ёмонликдан қайтарадилар. (Барча) ишларнинг оқибати Аллоҳнинг (измидадир).»

6) Бу ибодатни бажаришнинг фазли жуда ҳам олийдир. Аллоҳ таоло айтади:

Маъноси: «Уларнинг кўп махфий сұхбатларидан – агар садақа беришга ё бирон яхшилик қилишга ёки одамлар ўртасини ислоҳ қилишга буюрган бўлмасалар – ҳеч қандай фойда йўқдир. Ким Оллоҳ ризосини истаб бу ишларни қилса, унга улуғ мукофот берамиз.» (Нисо сураси: 114)

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайхи ва саллам айтадилар:

Маъноси: «Кимки бирон илмга чақирса унинг чақириғига эргашгандар ажрларининг мислича ажр унга ҳам бўлади. Бу эса уларниң ажрларидан заррача ҳам камайтиrmайди».

7) Шунингдек бу ибодатни адо этиш гуноҳларни мағфират қилинишига сабабдир, Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи ва саллам айтадилар:

«**История русской литературы**, **литературные памятники**»

Маъноси: «(Мусулмон) кишининг аҳли, мол-дунёси, ўзи, болалари ва қўни-қўшниси сабабли фитналарга (яъни кичкина гуноҳларга) тушиб қолишига рўза, намоз, садақа бериш, амри маъруф ва нахий мункар қилиши каффорат бўлади».

Ислом Нури

8) Амри маъруф ва наҳий мункарни бажаришда — сақланиши фарз бўлган беш нарсани муҳофаза қилиш бор: “Дин, жон, ақл, насл ва мол”. “Амри маъруф ва наҳий мункар”ни юқорида зикр қилингандардан бошқа фазилатлари жуда ҳам кўп.

Қачонки “амри маъруф ва наҳий мункар” тарк этилса, унга амал қилинмаса, ер юзида: қуруқлик ва денгизларда фасод тарқайди. Бу амални тарк қилиш жуда оғир ишларга сабаб бўлади. Қуйидаги сатрларда шулардан баъзиларини зикр қилиб ўтамиш:

1) Бу фарзни бажармаслик натижасида ҳалокат, азоб-уқубатлар бўлади. Аллоҳ таоло айтади:

{Ҳамда сизлардан золим кимсаларнинг ўзигагина
етмай} {Ҳамда сизлардан золим кимсаларнинг ўзигагина
етмай}

Маъноси: «**Ҳамда сизлардан золим кимсаларнинг ўзигагина
етмай** (балки барчага етадиган) **фитна-балодан сақланингиз!**»

Шайх Саъдий ўзларининг «Тайсирул Каримир Роҳман» номли тафсир китобларида бу ояти каримага изоҳ бериб бундай дейдилар:

“Яъни, зулм қилган золимнинг ўзигагина эмас, балки, золимга ва бошқаларга ҳам етиб қоладиган бало-мусибатдан эҳтиёт бўлинглар. У фитна балолар қачонки зулму зўравонлик ёйилса-ю уни инкор қилиб ўзгартирилмаса, ана шунда барчага етиб қолади. бу фитна-балодан қутилиш ва сақланиш йўли: мункар ишлардан қайтариб, уларни тўхтатиш ва фасод, фисқу-фужур аҳлларини қаттиқ зажрлар билан бузғунчиликларидан тўхтатиш ва гуноҳ-маъсият, зулму зўравонлик йўлларини, имкон борича тўсиш билан бўлади”.

Ислом Нури

Хузайфа розияллоҳу анҳу ривоят қилган ҳадисда Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам айтдилар:

«**إِنَّمَا يُحِبُّ الْمُجْدِفَاتِ مَنْ يَرَى أَنَّهُ أَنْجَى مِنْهُ إِنَّمَا يُحِبُّ الْمُجْدِفَاتِ مَنْ يَرَى أَنَّهُ أَنْجَى مِنْهُ**» «**إِنَّمَا يُحِبُّ الْمُجْدِفَاتِ مَنْ يَرَى أَنَّهُ أَنْجَى مِنْهُ إِنَّمَا يُحِبُّ الْمُجْدِفَاتِ مَنْ يَرَى أَنَّهُ أَنْجَى مِنْهُ**»

Маъноси: «Жоним Унинг кўлида бўлган зотга қасамки! Яхши ишларга буюрасизлар ва ёмон ишлардан қайтарасизлар, ёки бўлмасам, Аллоҳ сизларнинг устингизга ўзи томонидан бир уқубат юбориб қолиши мумкин, ана ундан кейин сизлар дуо-илтижо қилсангизлар ҳам ижобат бўлмай қолади». (Муттафақун алайҳи)

Уммул Мўъминийн Зайнаб розияллоҳу анҳо Росулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва салламдан сўрадилар:

«**أَنْجَى مِنْهُ إِنَّمَا يُحِبُّ الْمُجْدِفَاتِ**»

Маъноси: «Орамизда солиҳ бандалар бор бўла туриб ҳалокатга йўлиқамизми?»

Шунда Росулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам айтдилар:

«**أَنْجَى مِنْهُ إِنَّمَا يُحِبُّ الْمُجْدِفَاتِ**» «**أَنْجَى مِنْهُ إِنَّمَا يُحِبُّ الْمُجْدِفَاتِ**»

Маъноси: «Ҳа! Агар ифлосликлар (яъни, бузғунчилик, гуноҳ-маъсият, фисқу-фужурлар) кўпайиб кетса!», дедилар. (Бухорий ривояти)

^[1] “Тоғут” шаръий ибора бўлиб, залолатга чақиравчи нарсаларга айтилади. Арабчада: “ўзининг ҳаддидан ошиб кетган”-деган маънони ифодалайди. Тоғутлар жуда ҳам кўп бўлиб, уларнинг катталари бештадир: 1- Шайтон -лаънатуллоҳи алайҳи-. 2- Бир кимсаки унга

Ислом Нури

ибодат қилинади ва у бунга рози бўлади. 3- Инсонларни ўзига ибодат қилишга чорлаган кимса. 4- Оз бўлсада ғайб илмидан хабардорман деб даъво қилган кимса. 5- Аллоҳ нозил қилган шариатдан бошқаси (замонавий инсолар томонидан қўйилган конунлар) билан ҳукм қилган ҳоким.